

Brüsszel, 2025. október 17.
(OR. en)

14082/25

SOC 671
ANTIDISCRIM 97
FREMP 268

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	13386/25
Tárgy:	A Tanács következtetései a fogyatékkal élő személyeknek az önálló életvitel előmozdítása révén történő társadalmi befogadásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti témában készült, az EPSCO Tanács 2025. október 17-i ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

A fogyatékossgal élő személyeknek az önálló életvitel előmozdítása révén történő társadalmi befogadása

A Tanács következtetései

MEGÁLLAPÍTVA, HOGY:

1. az emberi méltóság, a szabadság és az egyenlőség, valamint az emberi jogok tiszteletben tartása az Európai Unió alapvető értékeit képezik, és az Európai Unió az Európai Unióról szóló szerződésben, az Európai Unió működéséről szóló szerződésben és az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglaltaknak megfelelően elkötelezett a – többek között a fogyatékossgal alapján történő – megkülönböztetés elleni küzdelem mellett;
2. az Európai Unió Tanácsa 2021-ben üdvözölte és jóváhagyta a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, a 2021–2030-as időszakra vonatkozó stratégiát (a továbbiakban: uniós fogyatékossgügyi stratégia)¹. E stratégia támogatja a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, az Unió által megkötött és az összes tagállam által megerősített ENSZ-egyezménynek (UNCRPD), továbbá a szociális jogok európai pillérének a végrehajtását, különös tekintettel a pillér 17. elvére, amely hangsúlyozza a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadásának, valamint esélyegyenlőségének fontosságát;
3. az uniós fogyatékossgügyi stratégia kimondja, hogy célzott intézkedések és általános érvényesítés révén a tagállamoknak, valamint az összes uniós intézménynek és ügynökségnek figyelembe kell venniük a fogyatékossgal élő személyek szükségleteit a szakpolitikák, jogszabályok és finanszírozási programok kidolgozása, végrehajtása és nyomon követése során. A stratégia ezen túlmenően interszekcionális megközelítés alkalmazását szorgalmazza;

¹ 9749/1/21 REV 1.

4. az önálló életvitelhez való jogot a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 19. cikke rögzíti, amely arra kötelezi a részes államokat, hogy tegyenek hatékony intézkedéseket annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék az önálló életvitelhez való jogot, valamint a teljes közösségi befogadást és részvételt. A Bizottság az „Íránymutatás a fogyatékossgal élő személyek önálló életviteléről és közösségbe való befogadásáról az uniós finanszírozással összefüggésben” című közleményében (a továbbiakban: az önálló életvitelről szóló bizottsági iránymutatás) gyakorlati ajánlásokat fogalmaz meg a tagállamok számára az uniós finanszírozás olyan beruházások és strukturális reformok támogatására való felhasználása tekintetében, amelyek előmozdítják a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelét, valamint támogatják a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtására irányuló nemzeti és regionális erőfeszítéseket;
5. egy 2020. évi kutatás szerint az EU-ban a fogyatékossgal élő, 65 év alatti személyek körében több mint egymillióra, a fogyatékossgal élő, 65 év feletti személyek körében pedig több mint kétmillióra volt tehető azoknak a száma, akik intézményben éltek²³. Az elért eredmények ellenére az egyes tagállamok eltérő szakaszban tartanak az önálló életvitelhez szükséges feltételek kialakítása terén. Ebből kifolyólag a fogyatékossgal élő személyek közül sokan továbbra is akadályokba ütköznek azon joguk teljes körű gyakorlása terén, hogy választhassanak, és az életüket érintő döntések tekintetében ellenőrzést gyakorolhassanak, így például eldönthessék, hogy hol, hogyan és kivel élnek. Ezért mind uniós, mind nemzeti szinten további erőfeszítésekre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék azon jogukat, hogy másokkal azonos alapon élhessenek a közösségben;

² Európai Bizottság – A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága és S. Grammenos: *COVID-19 and persons with disabilities – Statistics on health, care, isolation and networking* (A fogyatékossgal élő személyek a Covid19 összefüggésében – Az egészségügyre, a gondozásra, az elszigetelődésre és a kapcsolattartásra vonatkozó statisztikák).

³ A kutatások arra engednek következtetni, hogy az elmúlt évek során tovább nőtt azon, fogyatékossgal élő gyermekek, felnőttek és idősek száma, akik bentlakásos intézményben élnek (Eurofound [2024]: *Paths towards independent living and social inclusion in Europe* [Az önálló életvitel és a társadalmi befogadás felé vezető utak Európában], az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg).

6. a személyközpontú közösségi támogató szolgáltatások, például a személyi segítségnyújtás, a támogatott döntéshozatal, valamint a támogató hálózatok megfelelő, integrált és folyamatos biztosítása elengedhetetlen a fogyatékossgal élő személyek teljes körű közösségi befogadásához, valamint a közösségtől való elszigetelődés és a közösségből való kirekesztődés megelőzéséhez. Intézkedésekre van szükség azoknak a régóta fennálló akadályoknak a felszámolása érdekében is, amelyek gátolják a fogyatékossgal élő személyeket abban, hogy másokkal azonos alapon férjenek hozzá a mindenki számára rendelkezésre álló közösségi szolgáltatásokhoz és létesítményekhez, többek között az akadálymentes és nem szegregált lakóhelyekhez, amelyek számos formát ölthetnek, az egyéni lakásoktól kezdve a különböző együttélési formákig és a lakásbérlet különböző típusaiig;
7. a gondozás professzionalizálásának javításához, a minőségi tartós ápolási-gondozási szolgáltatások nyújtásához, valamint a készségigények és a munkaerőhiány kezeléséhez alapvetően fontos támogatni a minőségi foglalkoztatást és a méltányos munkafeltételeket az ápolási-gondozási ágazatban. Ezzel egyidejűleg – elismerve a nők informális gondozókként betöltött jelentős szerepét is – a tagállamoknak hatékonyabban kell azonosítaniuk a nem hivatásos gondozókat, és támogatniuk kell őket gondozásnyújtási tevékenységeikben, például olyan intézkedésekkel, amelyek jogot biztosítanak a gondozók számára a szabadidőhöz, valamint támogató szolgáltatásokkal;
8. a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és befogadásának biztosítására irányuló erőfeszítéseket hátráltatják azok az akadályok, amelyek a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz, a kisgyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, az oktatáshoz és képzéshez, a foglalkoztatáshoz, a kultúrához, a sporthoz és a szabadidős tevékenységekhez másokkal azonos alapon való hozzáférés útjában állnak többek között abból adódóan, hogy nem valósul meg az akadálymentesség és az észszerű alkalmazkodás ezeken a területeken. Ezért fontos biztosítani, hogy a mindenki számára rendelkezésre álló közösségi szolgáltatások és létesítmények másokkal azonos alapon hozzáférhetőek legyenek a fogyatékossgal élő személyek számára is, és igazodjanak e személyek igényeihez. Amint azt az UNCRPD hangsúlyozza, az egyetemes tervezés elveinek alkalmazása az új szolgáltatások és környezetek kialakításakor elősegíti, hogy mindenki egyenlő hozzáféréssel rendelkezzen, és csökkenti annak szükségességét, hogy későbbi kiigazításokra kelljen hagyatkozni;

9. a megfizethető támogató-segítő technológiák és az innovatív, hozzáférhető technológiai megoldások kulcsfontosságú szerepet játszanak az önálló életvitel lehetővé tételében – például olyan eszközök és szoftverek fejlesztése és rendelkezésre bocsátása révén, amelyek megkönnyítik a kommunikációt, a mobilitást és az információkhoz való hozzáférést –, és biztosítják az otthoni és a távgondozást a fogyatékossgal élő személyek számára, a vidéki térségekben és a távoli területeken is. Emellett az információs és kommunikációs technológiákhoz és szolgáltatásokhoz való – többek között a digitális készségek fejlesztése révén lehetővé tett – akadálymentes hozzáférés előfeltétele annak, hogy a fogyatékossgal élő személyek gyakorolhassák jogaikat, köztük a véleménynyilvánítás szabadságához való jogukat, és el tudjanak igazodni a közösségükben anélkül, hogy akadályokkal szembesülnének a társadalomban való részvétel terén. Ezzel összefüggésben az európai akadálymentesítési irányelv, amelyet az AccessibleEU tevékenységei támogatnak, hozzájárul ahhoz, hogy az EU-ban javuljon az akadálymentesség;
10. a válsághelyzetek aránytalan mértékben érintik a fogyatékossgal élő személyeket, gyakran súlyosbítva a már meglévő kiszolgáltatottságot és egyenlőtlenségeket. A fogyatékossgal élő személyek továbbra is szembesülnek olyan akadályokkal, amelyek meggátolják őket abban, hogy másokkal azonos alapon, teljeskörűen részesülhessenek a veszélyhelyzet-reagálási szolgáltatásokban és ezekhez hozzáférhessenek, a segítségnyújtás kialakítása és biztosítása pedig továbbra sem igazodik megfelelően az igényeikhez. E problémának – többek között a vészhelyzeti tervezés révén történő – kezelése szintén nagy jelentőséggel bír az önálló életvitel lehetővé tételével összefüggésben;
11. az önálló életvitel előmozdítására irányuló intézkedések keretében figyelembe kell venni a fogyatékossgal élő személyeket esetlegesen érintő megkülönböztetés és hátrányos bánásmód többszörös és egymást átfedő formáit. A fogyatékossgal élő nők, gyermekek és idősek különösen gyakran szembesülnek különböző akadályokkal, realitásokkal és szükségletekkel, és fokozottan fenyegeti őket a kirekesztés kockázata. A fogyatékossgal élő nők és lányok emellett gyakran nagyobb mértékben ki vannak téve az erőszak, a testi sértés vagy bántalmazás, az elhanyagolás vagy a gondatlan bánásmód, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás kockázatának. Ezért kiemelt figyelmet kell fordítani e személyek valamennyi területen való teljes körű és egyenlő részvételének, továbbá azon jogának előmozdítására, hogy másokkal azonos alapon élhessenek a közösségben, amihez sajátos igényeikre választ adó, ezekhez igazított intézkedésekre van szükség,

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, hogy – hatáskörükkel összhangban és a tagállami sajátosságokat figyelembe véve –:

12. adott esetben a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló stratégiával (2021–2030) összhangban, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben és különösen a 19. cikkben meghatározott kötelezettségek teljesítése érdekében dolgozzanak ki olyan intézkedéseket, illetve javítsák tovább azokat az intézkedéseket, amelyek a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének előmozdítására irányulnak;
13. a szakpolitikák, a stratégiák és az intézkedések kidolgozása során támaszkodjanak a rendelkezésre álló ismeretekre és a bevált gyakorlatokra, figyelembe véve – különösen az uniós finanszírozásnak a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének előmozdítását célzó hatékony felhasználása tekintetében – az „Íránymutatás a fogyatékossgal élő személyek önálló életviteléről” című bizottsági iránymutatásban tükröződő megközelítést, és adott esetben használják fel az AccessibleEU forrásközpont által nyújtott támogatást;
14. többek között azáltal, hogy biztosítják akadálymentes, megfizethető és nem szegregált lakóhelyek rendelkezésre állását, valamint az önálló életvitel folytatásához szükséges támogatást, támogassák az arra irányuló intézkedéseket, hogy a fogyatékossgal élő személyek képesek legyenek önálló életvitelt folytatni a közösségben, ezzel egyidejűleg tiszteletben tartva az egyéni döntéseket, valamint figyelembe véve az egyéni körülményeket és szükségleteket;
15. többek között a fogyatékossgal élő személyek képviseleti szervezetein keresztül mélyítsék el a fogyatékossgal élő személyekkel folytatott konzultációt, és mozdítsák elő tevékeny részvételüket az őket érintő intézkedések és szakpolitikák kidolgozásának, végrehajtásának és nyomon követésének minden szintjén;

16. mozdítsák elő, hogy hozzáférhető és megfizethető legyenek a személyközpontú támogató szolgáltatások, köztük a következők: személyi segítségnyújtás, támogató-segítő technológiák, akadálymentes információs és kommunikációs technológiák és szolgáltatások, támogatott döntéshozatal, valamint szervezett támogatási rendszerek (pl. kölcsönös támogatás, önálló életvitelt biztosító központok és támogatott lakhatási megoldások);
17. gondoskodjanak arról, hogy a mindenki számára elérhető szolgáltatások a fogyatékossgal élő személyek számára is elérhető, hozzáférhető, megfizethető, inkluzív és adaptálható legyenek, és hogy ezeket összehangolt módon nyújtsák;
18. a közösségen belüli személyközpontú támogatás- és szolgáltatásnyújtás megkönnyítése érdekében biztosítsanak képzést a szolgáltatók számára abból a célból, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban támogassák az önálló életvitelt;
19. tájékoztassák a fogyatékossgal élő személyeket, köztük a jelenleg intézményekben lakó személyeket és családtagjaikat arról, milyen jogokkal, jogosultságokkal és választási lehetőségekkel rendelkeznek lakóhelyükkel kapcsolatban, és – többek között egyéni tervek és esetkezelés formájában – kínálják fel számukra a döntéshozatali folyamat során a szükséges támogatást és iránymutatást;
20. szükség esetén növeljék a közösségekben rendelkezésre álló megfizethető, akadálymentes, inkluzív, nem szegregált és biztonságos lakóhelyek számát a hajléktalanság és a lakhatási depriváció megelőzése, valamint az önálló életvitel megkönnyítése érdekében;

FELKÉRI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY:

21. adott esetben tekintetbe véve a fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó ENSZ-bizottság által az Európai Unió összevont második és harmadik időszakos jelentéséről tett záró észrevételeket, továbbra is helyezzen kiemelt hangsúlyt az önálló életvitel előmozdítására és biztosítására, amikor olyan kezdeményezéseket és intézkedéseket terjeszt elő, amelyek a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló stratégia (2021–2030) második félidejének részét képezik, és orvosolja az esetlegesen fennmaradó szakpolitikai hiányosságokat, teljes mértékben tiszteltetben tartva eközben a szubszidiaritás és az arányosság elvét, valamint a tagállami rendszerek sokféleségét;

22. a kezdeményezések és az intézkedések előkészítése során konzultáljon az érintett érdekelt felekkel, különösen a fogyatékossgal élő személyekkel, és vonja be őket aktívan a folyamatba képviseleti szervezeteiken és az Európai Fogyatékossgügyi Platformon keresztül;
23. értékelje ki a támogató-segítő technológiák belső piacának működését, valamint azt, hogy mennyiben van szükség további intézkedésekre a termékekre való jogosultsággal és azok tanúsításával kapcsolatban a támogató-segítő technológiákhoz való hozzáférés javítása és ezen technológiák szabad mozgásának megkönnyítése érdekében;
24. a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezetekkel együttműködve mozdítsa elő és könnyítse meg a kapacitásépítést, az egymástól való tanulást és a jó gyakorlatok tagállamok közötti cseréjét annak érdekében, hogy megerősítse a fogyatékossgal élők befogadására vonatkozó emberi jogi megközelítés megértését, az olyan területekkel kapcsolatos tudásbázist, mint az akadálymentesség és az önálló életvitel – ideértve a fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott személyi segítséget is –, valamint azokat a módszereket, amelyek a gondozási ágazatban a munkafeltételek javítását, valamint az informális gondozók és a személyi asszisztensek támogatását célozzák;
25. javítsa a nemek szerint lebontott adatok rendelkezésre állását, és – az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA), a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének (EIGE) és az Eurofoundnak a részvételével – végezzen elemzést az Unió-szerte különböző lakhatási formációkban élő fogyatékos személyek helyzetéről, többek között az életminőség és a közösségbe való befogadás, valamint ezek relatív költségeinek és előnyeinek tekintetében, azzal a céllal, hogy – az egyéni döntéseket, körülményeket és szükségleteket figyelembe véve – elmélyítse az önálló életvitel biztosítását hátráltató akadályok és az annak sikerét segítő tényezők megértését;

26. törekedjen arra, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban valamennyi uniós szakpolitikában módszeresen és általánosan érvényesítse a fogyatékossgal kapcsolatos szempontokat azáltal, hogy a fogyatékossgal élő személyek befogadását és az akadálymentesítést szolgáló intézkedéseket épít be adott esetben a kulcsfontosságú uniós stratégiákba, például a felkészültségi unióról szóló stratégiába, a szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó jövőbeli cselekvési tervbe, a megfizethető lakhatásra vonatkozó jövőbeli európai tervbe, a szegénység elleni jövőbeli uniós stratégiába, valamint a 2025 utáni időszakra vonatkozó jövőbeli, önálló, magas szintű uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia kidolgozása során, annak biztosítása érdekében, hogy azok szolgálják a fogyatékossgal élő személyek javát, és figyelembe vegyék, hogy fel kell számolni a fogyatékossgal élő személyek előtt álló akadályokat, valamint fel kell lépni az ellenük irányuló megkülönböztetéssel szemben;
27. dolgozzon ki átfogó iránymutatásokat arról, hogyan kell cselekedni vészhelyzetekben – a fogyatékossgal valamennyi típusára vonatkozóan (a testi, a mentális és az érzékszervi károsodást, valamint az értelmi fogyatékossgát is ideértve) –, továbbá arról, hogyan kell biztosítani az akadálymentességet és a befogadást, valamint arról, milyen képzésben kell az elsődleges beavatkozóknak részesülniük ahhoz, hogy felismerjék a fogyatékossgal különböző típusait, és hogyan kell ennek megfelelően eljárniuk.
-

Hivatkozások

1. Európai uniós intézményközi dokumentum

A szociális jogok európai pillére

Európai Bizottság: Főtitkárság, *A szociális jogok európai pillére*, az Európai Unió

Kiadóhivatala, 2017.

2. Európai uniós jogszabályok

A Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról, HL L 303., 2000.12.2., 16. o.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2102 irányelve (2016. október 26.) a közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről, HL L 327., 2016.12.2., 1. o.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről, HL L 151., 2019.6.7., 70. o.

3. Az Európai Unió Tanácsa

A Tanács ajánlása (2022. december 8.) a megfizethető magas színvonalú tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférésről (2022/C 476/01) (ST/13948/2022/INIT), HL C 476., 2022.12.15., 1. o.).

A Tanács következtetései – Stratégia a fogyatékkal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030) (9749/1/21 REV 1).

A Tanács következtetései a fogyatékkal élő személyek munkaerőpiaci integrációjáról (15134/22).

A Tanács következtetései „A fogyatékossgal élők támogatása” című, 20/2023. sz. európai számvevőszéki különjelentésről (15575/23).

A Tanács következtetései a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadásának foglalkoztatás, észszerű alkalmazkodás és rehabilitáció révén történő előmozdításáról (16543/24).

4. Európai Parlament

The EU Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030 - Achievements and perspectives (Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért [2021–2030] – Eredmények és kilátások), Uniós Belső Politikák Főigazgatósága, Állampolgári Jogi és Alkotmányügyi Tematikus Főosztály, PE 767.095 – 2024. november).

5. Európai Bizottság

Az Európai Bizottság közleménye: „Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030)”, COM(2021) 101 final.

Az Európai Bizottság közleménye: „Íránymutatás a fogyatékossgal élő személyek önálló életviteléről és közösségbe való befogadásáról az uniós finanszírozással összefüggésben”, C(2024) 7897 final.

Európai Bizottság – A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága és S. Grammenos, *COVID-19 and persons with disabilities – Statistics on health, care, isolation and networking* (A fogyatékossgal élő személyek a Covid19 összefüggésében – Az egészségügyre, a gondozásra, az elszigetelődésre és a kapcsolattartásra vonatkozó statisztikák), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021.

Európai Bizottság – A Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága, *Report on access to essential services in the EU – Commission staff working document* (Jelentés az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférésről az EU-ban – Bizottsági szolgálati munkadokumentum), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024.

6. Eurofound

Eurofound (2024), *Paths towards independent living and social inclusion in Europe* (Az önálló életvitel és a társadalmi befogadás felé vezető utak Európában), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg.

7. Egyesült Nemzetek Szervezete

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyezménye a fogyatékossgal élő személyek jogairól.

Az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottságának 5. sz. általános megjegyzése (2017) a 19. cikkhez – az önálló élethez és a közösségben való részvételhez való jog.

Záró észrevételek az Európai Unió összevont második és harmadik időszakos jelentéséről, az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsága, CRPD/C/EU/CO/2–3.
